

СТАНОВИЩЕ

от доцент д-р Павел Крейчи, Катедра по славистика, Философски факултет,
Масариков университет, Бърно,

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“
в област на висше образование: 2. Хуманитарни науки

професионално направление 2.1. Филология (Български език – Приложна лингвистика)

Автор: Елена Николова Руневска

Тема: „Аспекти на преподаването на български език на бесарабски българи от територията на днешна Украйна“

Общо представяне на процедурата, документацията и докторанта

Със заповед на Ректора на СУ „Св. Кл. Охридски“ № РД-38-373/09.07.20204 г съм определен за член на научното жури за изготвяне на становище за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема **„Аспекти на преподаването на български език на бесарабски българи от територията на днешна Украйна“** за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Български език – Приложна лингвистика). Автор на дисертационния труд е **Елена Николова Руневска**.

Цялата документация, свързана с докторантурата и изискуема от Закона за развитието на академичния състав в Република България и Правилника за прилагане на ЗРАС на СУ „Св. Климент Охридски“ за провеждане на процедура по защита на дисертация за придобиването на образователната и научна степен „доктор“, беше надлежно предоставена на Научното жури и напълно отговарят на всички изисквания.

Елена Николова Руневска е родена на 8 януари 1974 г. в гр. София. През 2000 година е завършила висшето си образование в СУ „Св. Климент Охридски“ и е магистър по специалност „Българска филология“. След завършване на образованието си работи в сферата на журналистиката, хуманитарните науки, но най-вече като преподавател по български език (в 12. СУ „Цар Иван Асен II“, 164. ГПИЕ „Мигел де Сервантес“, Учебен център „Регалия“, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Факултет по славянски филологии, катедра „Български език като чужд“).

Характеристика и оценка на дисертационния труд:

Дисертацията, чийто обем е 230 страници, е структурирана прегледно, като тя се състои от увод, три глави, обобщение, заключение, библиография и приложение. Библиографията съдържа 95 източника на български, на руски, на украински, на полски и на английски език.

Избраната методика на изследване на проблематиката предполага обективното постигане на предвидената цел, решаването на задачите в теоретичен и практичен план, както и потвърждаването или отхвърлянето на хипотезите на авторката, а именно – въз основа на анализ на езиковите трудности и грешки в речта на студентите – бесарабски българи да се определят стратегии за успешното им преодоляване и да се предложат добри практики в преподаването, съобразени със спецификата на езиковата ситуация, в която се намират бесарабските българи, и се поставя и акцент върху тяхната ефективност. В работата се проследяват систематичните езикови грешки в устната и в писмената реч на бесарабските българи и се установява, че те са на всички езикови равнища: фонетико-фонологично, граматично, лексикално и текстово. В работата си докторантката подчертава значението на семантично-прагматичният подход като основен подход за редуцирането на систематичните грешки, разработва модел на часовете по български език като чужд, в който акцентът е поставен върху продукцията на студентите с цел устната и писмената им реч да се реализира съгласно книжовноезиковата норма. В контекста на комуникативния подход са разработени типове упражнения върху именната и върху глаголната система в съвременния български книжовен език, а също така и типове задачи, целящи да разширят лексикалния запас (многозначност, синонимия, антонимия, омонимия, паронимия, домашна и чужда лексика, стилистика и фразеология, предлози).

Основните термини, с които докторантката работи и прилага в рамките на своя анализ, са дефинирани още в първата глава на дисертационния труд, направено е комплексно представяне на терминологичния апарат, който авторката използва в своето изследване.

Актуалност на тематиката:

Избраната тематика се отличава с актуалност, тъй като дисертационният труд разглежда езиковите компетенции и обучението по български език като чужд при бесарабските българи от територията на днешна Украйна, като при тях става дума за билингвално овладяване на E1, E2 и E3 (мултилингвизъм). Актуално е изследването и наблюденията върху междинния български език на бесарабските българи, като се установява следната закономерност: рецептивните умения са силно развити (свободно възприемат устни и писмени текстове), но продуктивните им умения са затруднени, доколкото говоренето и писането им са силно повлияни от граматиката на руския и украинския език. Негативният трансфер от посочените езици е изключително труден за преодоляване, тъй като в повечето случаи българският междинен език е фосилизиран.

Познаване на проблема:

Докторантката познава проблематиката в областта на преподаването на български език като чужд и на психолингвистиката.

Оценка на библиографията:

Библиографията съдържа 95 заглавия, цитираната литература е на български, руски, украински, полски и английски език, като представя основните изследвания по темата на дисертационния труд. Източниците са коректно използвани и са цитирани в текста, като понякога са очертани и различията в гледните точки на авторите. За по-голяма прегледност речниците могат да бъдат отделени в отделна категория източници.

Оценка на автореферата:

Представеният от докторантката автореферат отразява вярно и адекватно съдържанието на дисертационния труд. Той съдържа необходимите реквизити, сред които приносите на дисертацията и списък на публикациите по темата. Научните приноси на дисертационния труд са синтезирани и отразяват правилно постигнатите резултати в изследването.

Преценка на публикациите по дисертационния труд:

Дисертантката има необходимия брой (общо 14) публикации според минималните национални изисквания.

Заключение:

Като цяло поставените цели в дисертационния труд са постигнати. Дисертацията отговаря на изискванията за присъждане на докторска степен (проведено научно изследване с прилагане на определена методология и изготвяне на цялостен научен текст, със специално създадени за целта корпуси и приложения). Предвид изтъкнатите по-горе качества на дисертационния труд давам положителна оценка и предлагам почитаемото научно жури да присъди на Елена Руневска образователната и научна степен „доктор“.

(доцент д-р Павел Крейчи)

07.09.2024